

Н.С. Попович

Автомобільно-дорожній інститут ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
Особливості процесу управління дебіторською заборгованістю підприємств

В сучасних умовах господарювання значну частку в структурі оборотних коштів підприємств житлово-комунального господарства займає дебіторська заборгованість, що потребує ефективного управління з метою вчасного надходження грошових коштів та загального підвищення ефективності їх використання. Тому досить важливим питанням є управління дебіторською заборгованістю як на стадії її формування, так і на стадії її інкасації.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів: М.Д.Білика, І.О.Бланка, Г.Г.Кірейцева, А.М.Поддєрьогіна, О.С.Стоянової, Л.М.Бражникової та інших. Враховуючи актуальність і неvirшеність низки теоретичних питань управління дебіторською заборгованістю підприємств житлово-комунальної галузі, виникає необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень і методичних розробок з метою вдосконалення управління дебіторською заборгованістю.

Метою дослідження є визначення особливостей управління в рамках формування та інкасації дебіторської заборгованості підприємств житлово-комунального господарства.

На основі проведеного аналізу визначень поняття «управління дебіторською заборгованістю» з точок зору вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, пропонуємо визначити сутність даного поняття на підприємствах житлово-комунального господарства як процес планування, організації та контролю обсягів дебіторської заборгованості підприємства, що включає впровадження заходів недопущення утворення нової, досягнення керованого стану поточного періоду та недопущення виникнення некерованої дебіторської заборгованості у майбутніх періодах функціонування підприємств житлово-комунального господарства України.

Управління передбачає реалізацію двох основних напрямків, а саме: управління формуванням та управління інкасацією.

Перший напрямок вимагає проведення комплексного аналізу в розрізі обсягів та складу заборгованості; руху; якісного складу; оцінки факторів, що впливають на ефективність управління. На основі проведеного аналізу процес управління формуванням передбачає наступні послідовні етапи: вибір типу кредитної політики та формування принципів по відношенню до споживачів; визначення сукупної фінансової потреби для інвестування в дебіторську заборгованість; створення картотеки дебіторів та визначення умов кредитування; моделювання наслідків реалізації визначеної кредитної політики; розробка заходів щодо підвищення ефективності використання капіталу підприємства вкладеного в дебіторську заборгованість (контроль за фінансовим станом дебітора; використання різних форм боргових зобов'язань; врахування інфляційного знецінення дебіторської заборгованості тощо).

Другий напрямок базується на її інвентаризації, ранжуванні за строками, забезпеченістю гарантіями, надійністю повернення. В рамках цього напрямку необхідно розробити план-графік роботи з дебіторами щодо інкасації заборгованості; виявити та систематизувати фактори, що обумовлюють швидкість інкасації; впровадити преферентні заходи щодо підвищення швидкості інкасації та недопущення простроченої дебіторської заборгованості (профілактичні та стимулюючі заходи); розробити заходи рефінансування заборгованості; оцінити використання на підприємстві інструментів досудового стягнення, судового погашення дебіторської заборгованості.

Необхідною умовою ефективності управління дебіторською заборгованістю в рамках виконання напрямків є формування системи контролю, що в свою чергу передбачає встановлення достовірності даних щодо заборгованості, повноту і своєчасність відображення інформації в зведених документах, правильність застосування заходів щодо мінімізації заборгованості та скорочення строків її інкасації.

Таким чином, ефективне управління дебіторською заборгованістю житлово-комунальних підприємств є цілісним процесом, що передбачає мінімізацію її обсягу та строків інкасації. Для побудови раціонального механізму управління на підприємствах галузі важливим є удосконалення процесу управління формуванням та інкасацією. Тому напрямком подальших досліджень має стати розробка практичних рекомендацій впровадження запропонованих напрямків управління дебіторською заборгованістю на підприємствах житлово-комунальної галузі.

1. Блонська В.І., Толопка Н.Б. Вдосконалення управління дебіторською заборгованістю торговельних підприємств в умовах дефіциту оборотних коштів / В.І. Блонська, Н.Б.Толопка // Наука й економіка. – 2009. – №4(16). – С. 65–74.
2. Іванілов О.С., Смачило В.В., Дубровська Є.В. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства / О.С. Іванілов, В.В. Смачило, Є.В. Дубровська // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №1(67). – С. 156–163.

N.S. Popovich

Automobile Highway Engineering Institute of State Higher Educational Establishment
«Donetsk National Technical University»

Features of the accounts receivable management of enterprises.

Features of accounts receivable management of housing and communal enterprises at the stages of its formation and collection are defined in the article. Each direction of receivables management of enterprise is carefully considered and described.